

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Udrag fra Arvingen

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Arvingen", i Goldschmidt, M. A.: *Arvingen*, udg. af Johnny Kondrup , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1988, s. 52. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-goldschmidt01-shoot-idm140700593426080/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Arvingen

kjendt hans Fader og hans Moder, og om han saa ikke havde en Skilling, skulde han dog faae mine bedste Lagener paa sin Seng, skjøndt vi ikke er i Familie med ham. Enhver maa frit komme og see, hvordan vi behandler ham.»

Da jeg fulgte Dr. Hilder ud, sagde han til mig: »Vi Mennesker har vore Fordomme. Jeg er vant til at kjøre og see Andre kjøre med magede Heste; men Din Hesthandler og hans Ægtehustru ligne en Norbagge, der gaar i Spænd med en stor, velstriglet Hoppe. Det er underligt, at en Hesthandler ikke har betænkt det. Men man kan være et agtværdigt Par for Vorherre alligevel, og jeg troer, Du kunde være værre faren. Naar Alt kommer til Alt, mister et Menneske jo ikke sin Ære ved at boe hos en Hesthandler, og jeg troer næsten, at hvis jeg havde en Søn, saa vilde jeg lade ham prøve det med. Alting er godt med Maade, og en ung Knægts Villie er hans Hæmning.»

Jeg havde det netop saa godt og saa smertefuldt, som jeg vilde. Smerten var, at jeg maatte tage tiltakke med en ringere Skjæbne og skjule mig for Hende; men paa dette lavere Sted var jeg igjen Nr. 1. Salling og hans Kone behandlede mig som et Væsen af finere Race og min Opgave i Verden som lægt vigtigere end deres. I mit Kammer kunde ikke lægges i Kækkelovnen, og jeg læste mine Lectier i deres Stue; de kunde imidlertid sidde hele Timer uden at give Lyd, og naar Salling hørte Støi fra Barnekamret – thi de havde smaa Børn – saa listede han sig paa Taaspidserne ud og tyssede. Forresten havde jeg ikke overmaade Meget at læse; thi jeg havde valgt en anden Skole, hvor jeg ikke var kjendt, og en billigere, og jeg var forud for mine nye Classeskammerater. Salling fandt Alt, hvad jeg i saa Henseende gjorde, vel gjort og underskrev med Stolthed hver Maaned min Charakterbog. Naar jeg ikke vilde gaar i Skole, var han ligeledes stolt af at see, hvilken Virkning det gjorde, at han underskrev en »Undskyldning«. Til Gjengæld slottede jeg mig hjertelig til Begge. Det var godt nok, at Rittmesteren engang havde sagt, at mod saadanne Folk var man høflig, men ikke intim; det var andre Tider. Jeg vilde, som jeg antog, ikke opgave nogen af mine høie Fremtidsforestillinger, men kom dog efterhaanden til at see Verden ganske anderledes end før. Hvad jeg saa og hørte, steg mig over Hovedet og indhyllede mig. Salling levede paa mangfoldige Maader i evindelig Kamp med Verden. Han kæmpede for sit daglige Brød, og hans Vaaben var Snulhed og Dristighed. Hvert Øieblik havde efter hans Fremstilling En gjort

ham Uret og paaført ham en Proces, og den Mand maatte overvundes og tugtes. Han forhandlede Alt med sin Kone, talte høit og haabfuldt om Udfaldet og discuterede alle de Fif, hvorved det i Mangel af Bedre kunde naaes. Hun gav ham altid Ret, og den Familiekjærlighed, som var tilstede hos ham, og som viste sig i hans Stemme, Blik og hele Adfærd, gav ham ligeledes i mine Øine Ret. Over Maalet, Familien, glemte jeg at undersøge Midlerne, og selve det Fiffige fik ved den besynderlige Aabenhed og Djærvhed, hvormed han omtalte det, noget Tiltrækkende for mig. Det var hans Nødværge imod Verden, imod den samme Slags Folk, som havde gjort min Fader Ondt. Det hele Hestehandlervæsen, som jeg saac om mig, prægede mine Phantasier. Denne Kamp med Verden, denne Snuhed og Paapassenhed, disse Karle, der kom bandende hjem om Natten, disse Stævninger, der kom til vort afsides Sted og søgte os som i en Hule, men aldrig syntes at kunne gjøre rigtig Fortræd, vakte den drømmende Forestilling hos mig, at med en saadan Bande skjult i den Skov, hvor jeg engang havde troet at Roncesvalles laa, kunde jeg indtage min Faders Gaard og hævne ham paa den Mand, som havde taget den fra os. Uden at have læst Schillers »Røvere« spillede jeg i Tanken en Karl Mohr. Om Natten kunde det betage mig saa fuldstændig, at jeg besluttede at tale til Salling om min Plan; men den Slags Forestillinger taale ikke Ordet. De vare mig dog i visse Maader til Nytte; de hjalp mig let hen over Virkeligheden, som ellers havde knækket mig. Jeg kom aldrig til at tage den lave Stue og den særegne Omgang hos Sallings som noget aldeles Realt, hvori jeg nødvendig behøvede at være; bagved var, saasnart jeg vilde det, Skoven med mine Mænd, vor Gaard i Baggrunden, og i et Hjørne Skafottet, hvor vor Fjende meget ofte blev henrettet. Phantasierne hjalp mig til at besøge min Søster, hvilket skete, saasnart der var blot otte Dages Ferie. Jeg maatte fordetmeste gaae, da jeg ikke havde Raad til at kjøre, undtagen det sidste Stykke fra nærmeste By – eftersom Gaardens Folk ikke skulde see, hvorledes jeg reiste –; men jeg mærkede ikke Marchen, knap Veiret, og med den Tanke i Sjælens Baggrund, altid beredt til at stige frem i min ophedede Hjerne: at jeg egenlig var Høvding og kunde tage Gaarden, naar det skulde være, viste jeg ofte en eventyrlig Stolt-hed, som imponerede min Søster og gav hendes Tanker Flugt, medens jeg med den nøgne Virkelighed for Øie rimeligvis vilde have følt mig ydmyget ved at komme fra mit Logi hos Hestehandleren til den store Gaard.